

Oznaczenie geograficzne a rozwój lokalnej gospodarki: przypadek pieprzu kampockiego w Kambodży

Mateusz Prorok

Komisja Europejska

mateusz.prorok@ec.europa.eu, ORCID: 0009-0007-8095-9113

Streszczenie: Celem artykułu jest ujęcie relacji między certyfikacją geograficzną (GI) a rozwojem lokalnym w regionie Kampot w Kambodży, ze szczególnym uwzględnieniem przypadku pieprzu kampockiego. Problem badawczy dotyczy wpływu nadania temu produktowi oznaczenia GI na gospodarkę regionu, a pytanie badawcze brzmi: w jaki sposób rejestracja GI oddziałuje na lokalną produkcję, handel i dobrobyt w prowincji Kampot? Postawiono hipotezę, że rejestracja GI przyczyniła się do wzrostu produkcji, eksportu i cen pieprzu, poprawy dochodów producentów oraz wzmocnienia międzynarodowej renomy regionu. Badanie opiera się na omówieniu danych ilościowych i jakościowych, w tym statystyk produkcji, eksportu, cen oraz informacji zebranych podczas badań terenowych i krytycznego przeglądu literatury. Opisano proces wdrożenia GI, przyjęcie specyfikacji jakości oraz uzyskanie rejestracji w Kambodży (2010), Unii Europejskiej (2016) i innych krajach. Wyniki wskazują na znaczący wzrost powierzchni upraw (z 10 ha do 290 ha), produkcji (z 16 do 100 ton rocznie), liczby członków KPPA (z 118 do 410) oraz eksportu (wzrost o ponad 250%). Cena pieprzu wzrosła trzykrotnie, co przełożyło się na wyższe dochody drobnych producentów. Oprócz korzyści ekonomicznych odnotowano rozwój agroturystyki i lokalnego przetwórstwa. Mimo zidentyfikowanych wyzwań, takich jak koszty certyfikacji, nierówny podział korzyści i wrażliwość na wahania rynkowe, wyniki potwierdzają hipotezę i wskazują na potrzebę dalszego wsparcia instytucjonalnego oraz inwestycji w infrastrukturę lokalną. Artykuł wnosi oryginalny wkład do badań nad skutecznością oznaczeń geograficznych jako narzędzia rozwoju lokalnego w krajach rozwijających się.

Słowa kluczowe: pieprz kampocki, oznaczenie geograficzne, rozwój lokalny, eksport rolny, drobni producenci, Kambodża.

Kod JEL: O13, Q17, Q18, R11, L66.

1. Wstęp

Oznaczenia geograficzne (GI) są coraz częściej postrzegane jako narzędzie wspierania rozwoju lokalnego poprzez ochronę unikatowych cech produktów związanych z miejscem ich pochodzenia. W literaturze wskazuje się, że GI mogą się przyczyniać do wzrostu wartości dodanej, poprawy dochodów producentów oraz wzmocnienia wizerunku regionów na rynkach krajowych i międzynarodowych. Jednocześnie podkreśla się, że skala i charakter tych efektów zależą od kontekstu gospodarczego, instytucjonalnego i społecznego.

Pieprz kampocki to tradycyjna kambodżańska przyprawa, ceniona za unikalny aromat i jakość, od dawna związana ze specyficznymi warunkami agroklimatycznymi prowincji Kampot i Kep (KPPA, 2024; FAO, 2023). W celu ochrony tej reputacji władze Kambodży przyznały pieprzowi kampoickiemu status Chronionego Oznaczenia Geograficznego (GI) w 2010 roku, który następnie został uznany przez Unię Europejską (EU) i Wietnam w 2016 roku (oraz Tajlandię w 2017 roku) (Sok, 2021). Oznaczenie GI prawnie zabezpiecza nazwę „pieprz kampocki” poprzez zbiorową księgę specyfikacji, zapobiegając nadużyciom tego terminu i zapewniając konsumentom stałą jakość (FAO, 2015). Zasadniczo to prestiżowe oznaczenie umożliwia producentom uzyskiwanie wyższych cen i dostęp do nowych rynków dzięki promowaniu pieprzu kampockiego jako produktu wyróżniającego się pochodzeniem. Rzeczywiście, certyfikacja GI podniosła globalny prestiż przyprawy: pieprz kampocki zdobywa obecnie międzynarodowe nagrody i trafia do ekskluzywnych restauracji na całym świecie.

Dostępne dowody sugerują, że GI już się przełożyło na wymierne korzyści dla producentów. Raporty Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) wskazują, że od czasu rejestracji GI dochody producentów znacznie wzrosły (FAO, 2022). Platforma One Country One Priority Product zauważa, że rejestracja pieprzu kampockiego jako GI znacząco zwiększyła poziom dochodów producentów oraz stworzyła podstawy do dalszych zysków dzięki partnerstwom i ulepszonemu marketingowi (FAO, 2023). Stowarzyszenia rolników zgadzają się, że status GI pobudził działania związane z budowaniem marki, a ceny odpowiednio wzrosły (np. dane pokazują, że ceny skupu pieprzu kampockiego czarnego wzrosły z kilku dolarów za kg w 2010 roku do ponad dziesięciu dolarów w 2020 roku) (Fitzpatrick, 2025). Krótko mówiąc, GI funkcjonuje jako forma zbiorowej ochrony marki i gwarancji jakości, mająca na celu zwiększenie wartości pieprzu kampockiego i zapewnienie wyższych dochodów lokalnym producentom.

Niniejszy artykuł bada wpływ ekonomiczny nadania pieprzowi kampockiemu oznaczenia GI na jego region pochodzenia. W szczególności podjęto próbę określenia wpływu certyfikacji GI pieprzu kampockiego na lokalną produkcję, przepływy handlowe oraz dobrobyt społeczności. Kwestia ta jest aktualna, ponieważ systemy GI są często promowane jako narzędzia rozwoju obszarów wiejskich, jednak rzetelne oceny są rzadkie. Koncentrując się na regionie Kampot, omówiono wskaźniki ilościowe (powierzchnia upraw, produkcja, eksport, ceny) przed i po uzyskaniu certyfikatu oraz zebrano opinie interesariuszy na temat dochodów i warunków życia. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie i zestawienie relacji między certyfikacją geograficzną a rozwojem lokalnej gospodarki w regionie Kampot w Kambodży, ze szczególnym uwzględnieniem przypadku pieprzu kampockiego. Problemem badawczym jest określenie wpływu ekonomicznego nadania pieprzowi kampockiemu oznaczenia GI na jego region pochodzenia. W związku z tym sformułowano następujące pytanie badawcze: w jaki sposób rejestracja oznaczenia geograficznego pieprzu kampockiego oddziałuje na lokalną produkcję, handel i dobrobyt w prowincji Kampot?

Hipoteza badawcza zakłada, że rejestracja oznaczenia geograficznego pieprzu kampockiego przyczyniła się do zwiększenia produkcji, eksportu i cen produktu, a także do poprawy dochodów producentów oraz wzmocnienia międzynarodowej renomy regionu.

2. Przegląd literatury

Oznaczenia geograficzne (GI) są definiowane w porozumieniu TRIPS jako oznaczenia identyfikujące towary pochodzące z określonego obszaru, gdzie jakość lub reputacja są zasadniczo związane z tym pochodzeniem. W praktyce GI pełnią funkcję zbiorowych znaków towarowych, które przekazują konsumentom informacje oraz gwarancję jakości. Jak zauważają Cei, Defrancesco i Stefani (2018), głównym celem systemów GI w UE jest „nadanie wartości tradycyjnej żywności rolniczej, a tym samym zwiększenie dochodów producentów”. Innymi słowy, GI mają na celu zwiększenie wartości rynkowej wiejskich specjalności poprzez ochronę ich unikalności i zapewnienie standardów. Może to mieć szczególne znaczenie w sektorach rolno-spożywczych, gdzie produkty o nazwach ogólnych mogą cierpieć z powodu rozcieńczenia jakości (klasyczny problem „cytryn” według Akerlofa). Dzięki egzekwowaniu ścisłych specyfikacji produktów i śledzeniu ich pochodzenia GI pomaga zapobiegać imitacjom i sygnalizuje autentyczność.

Przegląd licznych studiów przypadków wskazuje, że GI mogą generować korzyści ekonomiczne. Znane europejskie produkty, takie jak ser Parmigiano Reggiano czy szynka Prosciutto di Parma, pokazują, że dojrzałe konsorcja GI potrafią utrzymywać wysokie standardy jakości, jednocześnie skutecznie promując swoje regionalne marki. Konsumenci przywiązują dużą wagę do takich oznaczeń pochodzenia – nawet przed uzyskaniem oficjalnego statusu GI włoskie spółdzielnie wykazywały, że znak „konsorcjum” może zapewniać ceny dwa do trzech razy wyższe niż w przypadku etykiet ogólnych dla Parmigiano (Thorng, Chao, 2016; Cei, Defrancesco, Stefani, 2018). Bardziej ogólnie ochrona GI może prowadzić do uzyskiwania premii cenowej dla produktów z oznaczeniem poprzez ich odróżnienie od niezróżnicowanych towarów masowych. Badania empiryczne dotyczące produktów PDO (Chroniona Nazwa Pochodzenia) i PGI (Chronione Oznaczenie Geograficzne) w UE często wykazują pozytywne efekty cenowe, choć różnią się one w zależności od produktu i rynku (czasami produkty GI niższej jakości nie osiągają istotnych premii) (Landi, Stefani, 2015). Co istotne, teoria i dane empiryczne sugerują, że wszelka dodatkowa wartość dodana na rynku detalicznym może częściowo zostać przekazana producentom poprzez wyższe ceny skupu oraz lepszą pozycję negocjacyjną w łańcuchach dostaw (Chunyan, Qi, Jianmei, Lanqing, Rui, 2024).

Cei i in. (2018) dokonują przeglądu tej literatury, podkreślając zarówno szanse, jak i złożoność GI w kontekście rozwoju obszarów wiejskich. Po stronie pozytywów zauważono, że GI mogą bezpośrednio wzmocniać lokalne gospodarki: „Wartość stworzona przez GI na rynku może być bezpośrednio przekazywana lokalnym podmiotom w łańcuchu dostaw, co poprawia lokalne warunki gospodarcze. Produkty typowe mogą również stymulować działalności uzupełniające (np. turystykę związaną z degustacjami i dziedzictwem), które dodatkowo przynoszą korzyści społecznościom” (Cei i in., 2018). Ponadto GI stanowi formę własności zbiorowej, która sprzyja współpracy między producentami (np. poprzez konsorcja lub stowarzyszenia). Ten aspekt organizacyjny może generować dodatkowy kapitał społeczny i koordynację na obszarach wiejskich. Podsumowując, literatura podkreśla, że GI mają na celu zwiększenie zaufania konsumentów i wartości produktów przy jednoczesnym zachowaniu tradycyjnych praktyk (Landi, Stefani, 2015; UNCTAD, 2015), co pozwala łączyć jakość produktów ze wzrostem dochodów i dumą wspólnotową.

Jednakże badacze ostrzegają, że wpływ GI zależy od kontekstu. Przegląd literatury wykazuje, że wartość dodana jest najpewniej zauważalna na poziomie detalicznym lub eksportowym, natomiast korzyści dla indywidualnych rolników

różnią się w zależności od przypadku (Chunyan i in., 2024). Wyższe koszty produkcji (np. wynikające z bardziej rygorystycznych standardów jakości) mogą czasem zniwelować zyski cenowe. Ponadto globalne dowody na rozwój napędzany GI poza Europą są nadal ograniczone. Badania nad inicjatywami GI w krajach rozwijających się (często studia przypadków FAO/UNCTAD) zazwyczaj koncentrują się na budowaniu marki i wzroście eksportu, zamiast na dostarczaniu szczegółowych charakterystyk społeczno-ekonomicznych na poziomie lokalnym. W przypadku pieprzu kambockiego raporty opisują, w jaki sposób rejestracja GI pobudziła eksport i wzbudziła zainteresowanie produktem (np. raporty UNCTAD i FAO podkreślają rosnący popyt w UE i na innych rynkach). Jednak recenzowana literatura dotycząca GI pieprzu kambockiego jest uboga, a niewiele badań koncentruje się na lokalnych skutkach gospodarczych. Krótko mówiąc, choć panuje ogólny konsensus, że GI mogą zwiększać dochody rolników i wspierać rozwój obszarów wiejskich (jak w przypadku Parmigiano i Prosciutto), nadal otwartym pytaniem pozostaje, w jakim stopniu korzyści te materializują się w przypadku drobnych producentów w takim kontekście, jak Kampot.

Relacje empiryczne dotyczące pieprzu kambockiego wskazują na znaczące zmiany po uzyskaniu certyfikatu. Studium przypadków FAO wskazuje, że powierzchnia upraw pieprzu GI wzrosła gwałtownie (z marginalnych obszarów do ponad 260 hektarów), a produkcja zwiększyła się pięciokrotnie po 2010 roku (Chea, 2020; FAO, 2023). Eksport na rynki o wyższej wartości wzrósł o ponad 250% po zatwierdzeniu GI przez UE (EuroCham, 2020). Co istotne, członkostwo w Stowarzyszeniu Promocji Pieprzu Kambockiego (KPPA) – będące wskaźnikiem zaangażowania rolników – niemal się potroiło między 2010 a 2021 rokiem (Sok, 2021; FAO 2022). Kluczowe jest, że ponad trzy czwarte członków to drobni rolnicy posiadający niewielkie działki pieprzowe, co wskazuje, że GI obejmuje rzeczywiście gospodarstwa utrzymujące się z rolnictwa (Focus Cambodia, 2021). Obserwatorzy dochodzą do wniosku, że drobni producenci „znacząco skorzystali” na statusie GI: wzrost popytu eksportowego i premii cenowych przełożył się na wyższe dochody w gospodarstwach (Bunthoeun, 2020). Na przykład raporty FAO wskazują, że cena skupu pieprzu kambockiego czarnego wzrosła z około 5 USD za kg w 2010 roku do ponad 14 USD w 2020 roku (FAO, 2023). Choć dane te zdają się potwierdzać sens istnienia oznaczenia GI, dostępna dokumentacja opiera się głównie na danych zagregowanych. Nadal istnieje luka w literaturze dotycząca bardziej szczegółowych skutków społecznych – np. czy wszystkie uczestniczące komuny (z języka khmerskiego: khum/ឃុំ) i wsie (z języka

khmerskiego: phum/ភ្នំ) odnoszą korzyści lub w jaki sposób dochody z eksportu przepływają przez łańcuch wartości.

Podsumowując, na podstawie przeprowadzonego krytycznego przeglądu literatury stwierdzono, że certyfikacja GI stanowi narzędzie tworzenia wartości i ochrony produktów regionalnych (Cei i in., 2018; Harris, 2019). Podkreśla się przykłady, w których oznaczenia pochodzenia zwiększyły dochody producentów i wspierały dziedzictwo regionalne, choć jednocześnie zaznacza się, że efekty są zróżnicowane. W przypadku pieprzu kampockiego istniejące opracowania (UNCTAD, FAO) koncentrują się głównie na procesie rejestracji i danych dotyczących eksportu.

3. Metodyka

Aby zweryfikować hipotezę badawczą oraz odpowiedzieć na postawione pytanie badawcze, zastosowano podejście oparte na studium przypadku skoncentrowanym na pieprzu kampockim. Przyjęta perspektywa uwzględnia zarówno dane ilościowe, jak i jakościowe, co pozwala uchwycić złożoność zjawisk gospodarczych i społecznych związanych z funkcjonowaniem oznaczenia GI.

W niniejszym badaniu wykorzystano kombinację wtórnych danych statystycznych oraz wyników badań terenowych z misji przeprowadzonych w marcu–kwietniu 2017 roku i wrześniu–październiku 2022 roku (zakres czasowy). Zakres przestrzenny obejmował prowincje Kampot i Kep (obszar oznaczenia GI) oraz region porównawczy poza strefą oznaczenia – prowincję Tboung Khmum. Zakres podmiotowy objął przede wszystkim gospodarstwa rolne produkujące pieprz, a także lokalnych przetwórców, eksporterów oraz przedstawicieli KPPA i władz lokalnych. Porównano kluczowe wskaźniki ilościowe sprzed i po certyfikacji GI. Na podstawie oficjalnych źródeł, np. z Ministerstwa Handlu, Ministerstwa Rolnictwa, Leśnictwa i Rybołówstwa (MAFF), z rocznych raportów KPPA oraz z badań FAO, pozyskano informacje dotyczące powierzchni upraw pieprzu, rocznej wielkości produkcji, ilości eksportu według kierunku (UE, USA, Azja) oraz cen skupu według odmian pieprzu. Dane te umożliwiły przeprowadzenie zestawienia typu „przed–po”: dla przykładu porównano trendy w liczbie hektarów uprawianych oraz tonażu produkcji sprzed 2010 roku i po rejestracji GI w UE w 2016 roku, a także śledzono tempo wzrostu eksportu. Szczególnie przydatne okazały się dane z rejestrów KPPA: stowarzyszenie publikowało informacje o liczbie członków i wielkości produkcji.

W celu uzupełnienia ujęcia ilościowego przeprowadzono badanie ankietowe oraz wywiady półustrukturyzowane: ankiety wypełniono w 20 gospodarstwach (25 z obszaru GI w Kampot/Kep i 5 z obszaru kontrolnego w Tboung Khmum) oraz zrealizowano 10 wywiadów z kluczowymi interesariuszami (przetwórcy, eksporterzy, przedstawiciele KPPA oraz 3 grupy fokusowe z rolnikami). Próba była skromna i dobrana celowo (studentyczny projekt terenowy); narzędzia obejmowały krótki kwestionariusz ankietowy oraz przewodnik do wywiadów.

Metodyka zawierała również element porównawczy. Zestawiono dane statystyczne z obszaru GI z produkcją pieprzu w innych regionach kraju, poza strefą oznaczenia (np. prowincja Tboung Khmum), co pozwoliło odizolować wpływ GI od ogólnych trendów rynkowych. Jeżeli powierzchnia upraw i plony pieprzu w Kampot wzrosły po nadaniu GI, podczas gdy inne regiony pozostały stabilne, mogło to wskazywać na efekt certyfikacji. Podobnie porównano trendy cenowe dla pieprzu kambockiego o statusie GI i pieprzu kambodżańskiego bez oznaczenia.

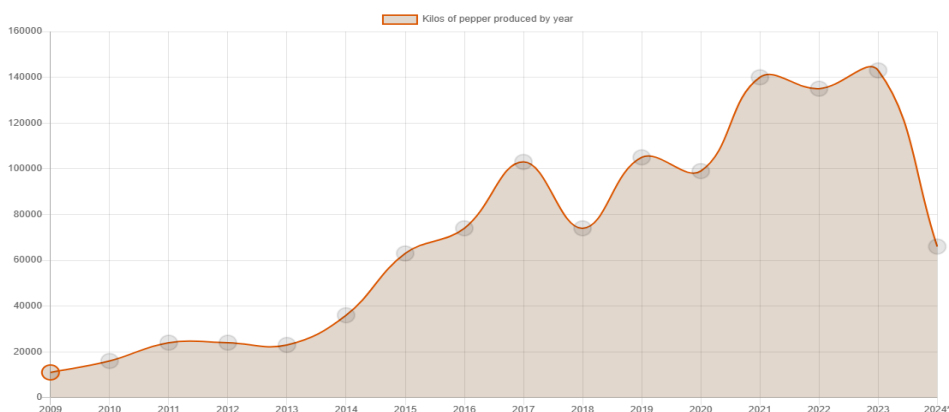
Całościowo zastosowane podejście łączyło omówienia dokumentacji z pracą terenową w celu oceny skutków ekonomicznych. Celem była triangulacja wielu źródeł: oficjalnych danych KPPA/MAFF, raportów handlowych FAO oraz wyników badań pierwotnych. Projekt badawczy o charakterze mieszanym umożliwił nie tylko ilościowe określenie zmian w handlu i produkcji, ale i zrozumienie lokalnego postrzegania zmian w dobrostanie, co pozwoliło podejść do pytania badawczego z perspektywy zarówno obiektywnej, jak i społecznej. Opierając badanie na materiale empirycznym, oceniono, w jakim stopniu rejestracja GI spełniła swoją obietnicę rozwoju obszarów wiejskich dla społeczności rolniczych Kampot.

4. Wyniki badań

Wdrożenie oznaczenia geograficznego (GI) dla pieprzu kambockiego doprowadziło do wymiernych i znaczących zmian w strukturze, skali oraz efektach produkcji pieprzu w regionach Kampot i Kep (CIRD, 2016; Akp, 2020). Początki sięgają utworzenia Stowarzyszenia Promocji Pieprzu Kambockiego (KPPA) w 2009 roku, kiedy to lokalni producenci wspólnie opracowali księgę specyfikacji określającą precyzyjne wymagania dotyczące praktyk agronomicznych, procedur pozbiorczych oraz norm jakościowych niezbędnych do uzyskania certyfikacji GI (Lao, 2022; GIZ, 2022). Struktura instytucjonalna, która powstała wówczas, pozostaje kluczowym elementem funkcjonowania modelu GI w Kamboży, koordynując zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne mechanizmy kontro-

li zgodności z zasadami GI. Status GI został uznany na poziomie krajowym w 2010 roku, w UE w 2016 roku, a także w innych jurysdykcjach, takich jak Tajlandia, Wietnam i Stany Zjednoczone do 2020 roku (ODC, 2023; WIPO, 2021). Ramy regulacyjne nie tylko chroniły nazwę „pieprz kamпоcki”, lecz także stanowiły podstawę strukturyzowanego łańcucha wartości i strategii marki.

Zgromadzone dane ilościowe z KPPA, FAO oraz oficjalnych źródeł rządowych wskazują na radykalne zmiany w skali produkcji po uznaniu GI.

Rysunek 1. Produkcja pieprzu kamпоckiego w kg (2010-2024)

Źródło: KPPA (2024).

Tabela 1. Kluczowe wskaźniki produkcji i członkostwa KPPA (wybrane lata)

Wskaźnik	Przed certyfikacją GI (2010)	Po certyfikacji GI (2019/2021)	Zmiana (wzrost)	Źródło danych
Powierzchnia upraw (hektary)	~10 hektarów (2010)	~290 hektarów (2019)	~29-krotny	KPPA (2024) FAO (2023)
Roczna produkcja (tony)	~16 ton (2010)	~105 ton (2019)	~6,5-krotny	KPPA (2024)
Liczba członków KPPA	~100 (2010)	410 (2021)	~4-krotny	KPPA (2024) FAO (2023)

Na rysunku 1 i w tabeli 1 przedstawiono, że wdrożenie GI wiązało się z dynamicznym wzrostem kluczowych wskaźników produkcyjnych. Powierzchnia upraw pieprzu kamпоckiego wzrosła z około 10 hektarów w 2010 roku do około 290 hektarów w 2019 roku, co stanowi niemal 29-krotny wzrost. Roczna produkcja odnotowała ponad 6-krotny wzrost, z około 16 ton w 2010 roku do 105 ton w 2019 roku. Równocześnie liczba rolników zrzeszonych w KPPA zwiększyła

się z około 100 w 2010 roku do 410 w 2021 roku, co świadczy o rosnącej inkluzji modelu GI obejmującego znaczną część drobnych producentów.

Zaobserwowano również ekspansję rynkową. Przed rejestracją GI pieprz kampocki sprzedawano głównie w Kambodży oraz w niewielkich ilościach do Francji i Wietnamu. Po uznaniu przez UE w 2016 roku eksport wzrósł o ponad 250% w ciągu jednego roku (Phanet, 2021; KPPA, 2024). Do 2020 roku pieprz kampocki znalazł nowe, wysokomarżowe rynki w Niemczech, Japonii, Korei Południowej, Chinach i Stanach Zjednoczonych (KPPA, 2020; Vanyuth, 2020).

Tabela 2. Zmiana średnich cen pieprzu kampockiego po wprowadzeniu GI

Rodzaj pieprzu	Średnia cena przed GI (2010)	Średnia cena po GI (2020)	Wzrost	Źródło danych
Czarny pieprz	~5,75 USD/kg	~10 USD/kg	~74%	FAO (2022)
Czerwony pieprz	~10 USD/kg	~25 USD/kg	~150%	FAO (2022)
Biały pieprz	~12 USD/kg	~28 USD/kg	~133%	FAO (2022)

Na podstawie danych z tabeli 2 można stwierdzić, że wprowadzenie GI przełożyło się na znaczący wzrost cen pieprzu kampockiego na rynkach międzynarodowych. Największy wzrost odnotowano w przypadku pieprzu czerwonego i białego, które wymagają bardziej selektywnego przetwarzania, co wskazuje na docenienie wysokiej jakości i pracy włożonej w ich produkcję. Eksporterzy wykorzystali certyfikację PGI UE do uzyskania dostępu do segmentów delikatesowych i luksusowych marek kulinarnych za granicą, szczególnie w Europie (Socheath, 2020).

Wzrost cen bezpośrednio wpłynął na sytuację drobnych producentów. Badania ankietowe przeprowadzone w 30 gospodarstwach rolniczych (25 z obszaru GI i 5 z obszaru kontrolnego) oraz wywiady półstrukturyzowane ujawniły kluczowe jakościowe i ilościowe rezultaty:

- **Dochody i stabilność** – badania ankietowe sugerują, że dochody rolników potroiły się w ciągu dekady od wdrożenia GI. Wielu z nich zadeklarowało przejście z produkcji masowej na certyfikowaną uprawę ze względu na wyraźnie wyższą premię cenową. Oprócz wyższych cen producenci skorzystali z lepszego dostępu do zorganizowanych nabywców poprzez KPPA, która negocjowała coroczne ceny minimalne z eksporterami, co zapewniało sprawiedliwe wynagrodzenie i zmniejszało ryzyko rynkowe dla drobnych gospodarstw.
- **Zatrudnienie i turystyka** – wskaźniki zatrudnienia w regionie również uległy poprawie. Dane z rejestrów KPPA oraz wywiady z lokalnymi władzami

wskazują na wzrost liczby miejsc pracy zarówno w rolnictwie, jak i poza nim (przetwórstwo, pakowanie, kontrola certyfikacyjna, turystyka). Renoma Kampot jako strefy objętej GI sprzyjała rozwojowi agroturystyki. W 2019 roku inicjatywa „Pepper Road” przyniosła 30-procentowy wzrost ruchu turystycznego na plantacjach Kampot w porównaniu z poziomem z 2016 roku (Lao, 2020). Nowa warstwa aktywności ekonomicznej zapewniła dodatkowe źródła dochodu wielu rodzinom rolniczym.

- **Spoleczne i kulturowe efekty** – wywiady z rolnikami ujawniły rosnące poczucie dumy i spójności społecznej. Wielu producentów podkreślało, że status GI poprawił ich widoczność w mediach i zwiększył postrzeganą wartość ich tradycyjnej wiedzy.
- **Wyzwania i ograniczenia** – pomimo pozytywnych rezultatów badania terenowe ujawniły także pewne ograniczenia. Koszty przestrzegania wymogów GI (dokumentacja, inspekcje) okazały się wyzwaniem dla uboższych, drobnych rolników. Pojawiły się również obawy dotyczące równego podziału korzyści z sygnałami, że lepiej usytuowani producenci odnoszą większe korzyści.

Proces dostosowywania się do wymogów GI przyczynił się także do większego profesjonalizmu i długoterminowych inwestycji. Dla przykładu kilku rolników zbudowało ulepszone obiekty do suszenia i przechowywania spełniające międzynarodowe normy sanitarne – współfinansowane przez KPPA i partnerów rozwojowych (ASEAN GI Booklet, 2020).

Choć średnie dochody wzrosły, pojawiły się sygnały, że lepiej usytuowani producenci (często dysponujący większymi arealami lub silniejszymi powiązaniem eksportowymi) odnieśli większe korzyści niż rolnicy marginalni (Sok, 2020; Lao, 2020). KPPA i Ministerstwo Handlu uznały to ryzyko i podjęły próby jego ograniczenia poprzez subsydiowanie kosztów certyfikacji dla drobnych gospodarstw, jednak wyzwania wciąż pozostają (David, 2020).

Kolejna słabość wiąże się z podatnością na szoki zewnętrzne. W 2020 roku, podczas pandemii COVID-19, odnotowano istotną redukcję wielkości eksportu, gdy globalne sieci logistyczne uległy załamaniu, a popyt w sektorze gastronomicznym zanikł. Choć konsumpcja krajowa i sprzedaż internetowa częściowo zamortyzowały ten spadek, doświadczenie to ujawniło zależność regionu od rynków zagranicznych. Tymczasowy spadek eksportu wywołał obawy wśród rolników, którzy opierali swoje główne źródło dochodu na uprawie pieprzu (Chea, 2020). Pojawiły się również zaległości magazynowe i presja na rezerwy finansowe Kampaco (Kampot Pepper Agricultural Cooperative) – organizacji zrzeszającej rolników, która pełni rolę pośrednika między lokalnymi plantatorami

a rynkiem globalnym, dbając o stabilność cen i standardy produkcji. Zdarzenie to uwydatniło znaczenie budowy lokalnych łańcuchów wartości oraz wzmocnienia popytu krajowego jako uzupełnienia strategii eksportowej.

Na koniec pojawiły się również obawy dotyczące przyszłej skalowalności modelu GI pieprzu kampockiego. Powierzchnia fizyczna odpowiednia do uprawy pieprzu kampockiego jest ograniczona, a KPPA musi równoważyć ekspansję z utrzymaniem jakości. Nadprodukcja mogłaby osłabić markę i nadwyrężyć systemy kontroli jakości. Z drugiej strony zbyt restrykcyjny model może ograniczyć udział ekonomiczny społeczności lokalnych. Zapewnienie solidnych i sprawiedliwych mechanizmów zarządzania w ramach KPPA pozostaje kluczowe dla zachowania długoterminowej wiarygodności i wartości GI.

Porównawcze zestawienie danych wtórnych i pierwotnych wyraźnie wskazuje na pozytywny wpływ GI na rozwój regionu. Wzrost powierzchni upraw i produkcji w strefie GI przy jednoczesnym dynamicznym wzroście cen kontrastuje z ogólnymi trendami na rynku pieprzu w innych regionach Kambodży, gdzie dane pozostawały stabilne. To porównanie pozwoliło odizolować wpływ GI od ogólnych trendów rynkowych i potwierdziło, że certyfikacja jest kluczowym czynnikiem stymulującym rozwój. Mimo zidentyfikowanych wyzwań, takich jak nierówny podział korzyści czy podatność na szoki zewnętrzne (np. pandemia COVID-19), model GI dla pieprzu kampockiego spełnia swoją obietnicę rozwoju obszarów wiejskich dla społeczności rolniczych, łącząc sukces rynkowy z ochroną dziedzictwa.

Tym samym wyniki badania potwierdzają hipotezę, że rejestracja oznaczenia geograficznego pieprzu kampockiego przyczyniła się do zwiększenia produkcji, eksportu i cen produktu, a także do poprawy dochodów producentów oraz wzmocnienia międzynarodowej renomy regionu.

5. Dyskusja i wnioski

Przedstawione wyniki potwierdziły, że nadanie oznaczenia geograficznego (GI) pieprzowi kampoickiemu znacząco przekształciło lokalną gospodarkę rolną. Powierzchnia upraw i wielkość produkcji wzrosły wykładniczo od 2010 roku, a eksport zwiększył się o ponad 250% po uznaniu przez UE w 2016 roku. Premie cenowe przyczyniły się do poprawy dochodów rolników – w wielu przypadkach trzykrotnie – i pomogły w ograniczeniu ubóstwa na obszarach wiejskich. Model zbiorowego zarządzania oraz potencjał marketingowy KPPA odegrały kluczową rolę w koordynacji produkcji i utrzymaniu standardów jakości, ukazując poten-

cjał GI jako narzędzia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, gdy jest on zakorzeniony w lokalnych instytucjach (FAO, 2022; Lao, 2020).

Przypadek Kampot wpisuje się w doświadczenia międzynarodowe, takie jak modele GI dla kawy w Kolumbii czy herbaty Darjeeling w Indiach, gdzie dobrze zarządzane systemy powiązane z pochodzeniem przyczyniły się do wzrostu widoczności i przychodów drobnych producentów (Pospelova, 2022; ASEAN GI Booklet, 2020). Jednocześnie przypadek ten stanowi lekcję w zakresie ograniczeń. Podobnie jak w innych regionach objętych GI, korzyści płynące z certyfikacji nie zawsze są rozdzielane w sposób sprawiedliwy. Zapewnienie, by najubożsi rolnicy mieli dostęp do certyfikacji GI i byli w stanie ją utrzymać, pozostaje nierozwiązanym wyzwaniem. Również pandemia COVID-19 wykazała, że choć GI otwiera dostęp do rynków globalnych, nie chroni w pełni producentów przed zewnętrznymi wstrząsami gospodarczymi.

W celu sprostania tym wyzwaniom przyszła polityka powinna się koncentrować na zwiększeniu inkluzywności poprzez subsydiowanie kosztów zgodności i szkolenia dla rolników marginalnych. Dywersyfikacja popytu – poprzez lokalną agroturystykę, krajowy przemysł przetwórczy i instytucjonalne zakupy – zmniejszyłaby podatność na globalne zakłócenia. Jednocześnie należy chronić system zapewniania jakości poprzez dalsze inwestycje w mechanizmy identyfikowalności i kontroli. Partnerzy międzynarodowi, w tym Unia i WIPO, mogą wspierać te działania poprzez współpracę techniczną i umowy o wzajemnym uznawaniu służące rozszerzeniu ochrony GI.

Podsumowując, GI pieprzu kampockiego przyniosło realne i istotne korzyści ekonomiczne w postaci zwiększenia produkcji, eksportu i cen przy jednoczesnym wzmocnieniu międzynarodowej renomy regionu. Jednak aby zapewnić długoterminowy i inkluzywny sukces, konieczne jest dalsze wzmacnianie systemów jakości, poprawa dostępu dla drobnych rolników oraz przygotowanie modelu na przyszłe wstrząsy. Warto, by dalsze badania objęły percepcję pieprzu kampockiego wśród konsumentów za granicą, rolę marketingu cyfrowego oraz możliwość wdrożenia podobnych oznaczeń GI dla innych kambodżańskich produktów tradycyjnych.

Mateusz Prorok – od 2015 roku jest związany z Komisją Europejską. W latach 2016–2018 pracował w Delegaturze Unii Europejskiej w Królestwie Kambodży, gdzie specjalizował się w tematyce oznaczeń geograficznych. W 2016 roku brał czynny udział w procesie rejestracji pieprzu kampockiego jako chronionego oznaczenia geograficznego w UE. W ramach tych działań przeprowadził badania terenowe oraz wywiady z kluczowymi interesariuszami. Od 2025 roku jest doktorantem na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie w dziedzinie ekonomii i finansów.

Spis literary

- ASEAN GI Booklet. (2020). *Geographical indications in the ASEAN region. A booklet on ASEAN geographical indications, procedure and products*. https://international.ipcooperation.eu/sites/default/files/arise-docs/2019/ASEAN_GI-Booklet.pdf (dostęp: 29.06.2025).
- Akp, A. (2020). *2,000 tonnes of Cambodian pepper exported in first 4 months*. Khmer Times, 6 May 2020. <https://www.khmertimeskh.com/720440/2000-tonnes-of-cambodian-pepper-exported-in-first-4-months/> (dostęp: 29.06.2025).
- Bunthoeun, C. (2020). *Local pepper prices rebound*. Khmer Times, 1 April 2020. <https://www.khmertimeskh.com/729705/local-pepper-prices-rebound/> (dostęp: 29.06.2025).
- CIRD. (2016). *Case study of Kampot pepper PGI implementation*. Phnom Penh: Cambodian Institute for Research and Rural Development. <https://cird.org.kh/images/Case%20study%20on%20Kampot%20pepper%20GI%20implementation-CIRD%202016.pdf> (dostęp: 29.06.2025).
- Cei, L., Defrancesco, E., Stefani, G. (2018). From geographical indications to rural development: A review of the economic effects of European Union policy. *Sustainability*, 10(10), 3745. <https://doi.org/10.3390/su10103745>, <https://www.mdpi.com/2071-1050/10/10/3745>
- Chea, V. (2020). *Special status pepper sales not so spicy*. Khmer Times, 3 January 2020. <https://www.khmertimeskh.com/676343/special-status-pepper-sales-not-so-spicy/> (dostęp: 29.06.2025).
- Chunyan, L., Qi, B., Jianmei, G., Lanqing, G., Rui, X. (2024). The role of geographical indication products in promoting agricultural development – a meta-analysis based on global data. *Agriculture*, 14(10), 1831. <https://doi.org/10.3390/agriculture14101831>
- David, S. (2020). *Government to draft policy to boost pepper value*. Khmer Times, 1 October 2020. <https://www.khmertimeskh.com/50768753/government-to-draft-policy-to-boost-pepper-value/> (dostęp: 29.06.2025).
- EuroCham. (2020). *Exporting pepper from Cambodia to Europe*. Phnom Penh: European Chamber of Commerce Cambodia. <https://www.eurocham-cambodia.org/images/pages/Digital%20Exporting%20Pepper%20from%20Cambodia%20to%20Europe.pdf> (dostęp: 29.06.2025).
- FAO. (2015). *Cambodia master plan for crop production to 2030: Final report*. Food and Agriculture Organization of the UN. <https://www.fao.org/faolex/results/details/es/c/LEX-FAOC173300/> (dostęp: 29.06.2025).
- FAO. (2022). *How global branding like GI ensures trade and local development – the case of Cambodia’s premium Kampot pepper*. Food and Agriculture Organization of the UN. <https://www.fao.org/one-country-one-priority-product/asia-pacific/good-practices/detail/cambodia-s-kampot-pepper/en> (dostęp: 29.06.2025).

- FAO. (2023). *Geographical indication registration of Kampot pepper builds brand recognition, raising producers' income and spurring local development*. Food and Agriculture Organization of the UN. <https://www.fao.org/one-country-one-priority-product/asia-pacific/good-practices/detail/cambodia-GI-registration-kampot-pepper-benefits-producers-and-community/> (dostęp: 29.06.2025).
- Fitzpatrick, J. (2025). *Cambodian pepper value chain analysis. EU-German CAPSAFE Project report*. German Development Agency (GIZ). https://www.asean-agrifood.org/wp-content/uploads/2025/06/Report_Cambodian-Pepper-Value-Chain-Analysis.pdf (dostęp: 29.06.2025).
- Focus Cambodia. (2021). *Advancing SMEs in the Kingdom with developp.de*. Focus Cambodia. <https://focus-cambodia.com/article/advancing-smes-in-the-kingdom-with-developp-de/> (dostęp: 29.06.2025).
- GIZ. (2022). *Sector brief Cambodia: Organic market*. German Development Agency (GIZ). <https://www.giz.de/en/downloads/giz2022-en-sector-brief-cambodia.pdf> (dostęp: 29.06.2025).
- Harris, F. (2019). *Geographical indications in the ASEAN region*. ARISE+ IPR (EUIPO). https://internationalipcooperation.eu/sites/default/files/arise-docs/2019/ASEAN_GI-Booklet.pdf (dostęp: 29.06.2025).
- KPPA. (2020). *Cambodia's Kampot pepper granted GI certification from 50 countries*. Kampot Pepper Promotion Association. <https://www.kampotpepper-kppa.com/article/cambodias-kampot-pepper-granted-gi-certification-from-50-countries/> (dostęp: 29.06.2025).
- KPPA. (2024). *Kampot Pepper Promotion Association – overview in numbers*. <https://www.kampotpepper-kppa.com/in-numbers/> (dostęp: 29.06.2025).
- Lao, R. (2020). *The Kampot pepper experience: protection, control, marketing, and enforcement*. Ministerstwo Handlu Królestwa Kambodży. https://ipkey.eu/sites/default/files/ipkey-docs/2021/IPKeySEA_jan2021_Lao-Reasey_The-Kampot-Pepper-Experience-Protection-Control-Marketing-and-Enforcement.pdf
- Lao, R. (2022). *The protection and enforcement of GIs around the world an update on recent cases and lessons learnt*. Ministerstwo Handlu Królestwa Kambodży. <https://www.origin-gi.com/wp-content/uploads/2022/04/01-Reasey-final.pdf> (dostęp: 29.06.2025).
- Landi, C., Stefani, G. (2015). Rent seeking and political economy of geographical indication foods. *Agribusiness*, 31, 543–563. <https://doi.org/10.1002/agr.21412>
- ODC. (2023). *Kampot pepper*. Open Development Cambodia. <https://opendevlopmentcambodia.net/category/pepper> (dostęp: 29.06.2025).
- Phanet, H. (2021). *Peppercorn exports sprout 457% to nearly 28K tonnes*. Phnom Penh Post, 8 December 2021. <https://www.phnompenhpost.com/business/peppercorn-exports-sprout-457-nearly-28k-tonnes> (dostęp: 29.06.2025).

- Pisei, H. (2023). *GI-certified 'Kampot Pepper' proving spicy*. Phnom Penh Post, 3 May 2023. <https://www.phnompenhpost.com/business/gi-certified-kampot-pepper-proving-spicy> (dostęp: 29.06.2025).
- Pospelova, I. (2022). Geographical indications as a tool for increasing the sustainability of the development of agricultural regions. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 981(2). doi:10.1088/1755-1315/981/2/022079
- Sok, C. (2020). *Kampot pepper sales losing their spice*. Khmer Times, 28 August 2020. <https://www.khmertimeskh.com/50757895/kampot-pepper-sales-losing-their-spice/> (dostęp: 29.06.2025).
- Sok, P. (2021). An analysis of pepper (*Piper nigrum*) value chains in Cambodia. *North American Academic Research Journal*, 4(1), 107–127. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4459452>
- Socheath, S. (2020). *COVID-19 not hurting Kampot pepper exports*. Khmer Times, 13 November 2020. <https://www.khmertimeskh.com/50782623/covid-19-not-hurting-kampot-pepper-exports/> (dostęp: 29.06.2025).
- Thorng, R., Chao, S. (2016). Contract farming arrangements in Cambodia: The case of Kampot pepper (*Piper nigrum*). *Journal of Mekong Societies*, 12(2), 45–69. DOI: 10.14456/jms.2016.14
- UNCTAD. (2015). *Why geographical indications for least developed countries (LDCs)?* United Nations Conference on Trade and Development. (Report ALDC/2015/4). <https://unctad.org/publication/why-geographical-indications-least-developed-countries> (dostęp: 29.06.2025).
- Vanyuth, C. (2020). *China set to be Cambodia pepper's biggest market*. Khmer Times, 14 October 2020. <https://www.khmertimeskh.com/501186881/china-set-to-be-cambodia-peppers-biggest-market/> (dostęp: 29.06.2025).
- WIPO. (2021). *Lisbon Agreement's Geneva Act receives first geographical indication: Kampot Pepper from Cambodia*. World Intellectual Property Organization. https://www.wipo.int/en/web/lisbon-system/w/news/2021/news_0001 (dostęp: 29.06.2025).

Geographical indication and local economic development: the case of Kampot pepper in Cambodia

Abstract: The aim of this article is to analyse the relationship between geographical indication (GI) certification and local development in the Kampot region of Cambodia, focusing on the case of Kampot pepper. The research problem concerns the impact of granting this product a GI designation on the region's economy, and the research question is: How does GI registration affect local production, trade, and welfare in Kampot Province? The hypothesis assumes that GI registration has increased production, exports, and prices of pepper, improved producers' incomes, and strengthened the region's international reputation. The study uses both quantitative and qualitative data, including pro-

duction, export, and price statistics, as well as information from field research missions and a critical review of the literature. It describes the GI implementation process, adoption of quality specifications, and registration in Cambodia (2010), the European Union (2016), and other countries. Results show a substantial increase in cultivated area (from 10 ha to 290 ha), production (from 16 to 100 tonnes annually), KPPA membership (from 118 to 410), and exports (by over 250%). Prices have tripled, boosting small-scale producers' incomes. Alongside economic benefits, agritourism and local processing have also developed. Despite challenges such as certification costs, unequal benefit distribution, and vulnerability to market fluctuations, the findings confirm the hypothesis and point to the need for continued institutional support and investment in local infrastructure. The article contributes original evidence on the effectiveness of geographical indications as a tool for local development in developing countries.

Keywords: Kampot pepper, geographical indication, local development, agricultural exports, small producers, Cambodia.

JEL Classification: O13, Q17, Q18, R11, L66.